

minister 1957–60 skriver: »Og jeg oplevede nogle gode dage som en af rigets store. Med et arbejde, som jeg var glad for, og som jeg havde forberedt mig til. – Følgen blev da også, hvad enhver kan se i dag, et sporskifte i dansk politik.« Forfatteren synes at tillægge sig selv den største historiske betydning; men han leverer i sin bog ikke de fornødne præmisser for denne antagelse, som vel heller ikke er korrekt, når man ser bort fra ministeriets Hedtofts afgang efter den såkaldte »smørstorm« i 1950 og faser under trekantregeringens dannelse i 1957.

I en løs og springende stil beretter forfatteren om sin ungdom og uddannelse og om sine år i Radikal Ungdom, som han brød med, fordi han ikke fandt de radikale trofaste nok mod de grundskyldstanker, som ifølge Oluf Pedersens instinkt er de eneste rette bærere af en politisk ideologi. Hvad han beretter om besættelsestiden og efterkrigsårene er i alt væsentligt kendt fra andre bøger, bl. a. Oluf Pedersens egen om nimandsudvalget. I det hele taget bringer bogen ikke meget nyt. Den tegner et billede af sin forfatter som en ikke særlig stringent tænkende politiker, men i besiddelse af en vis taktisk sans og politisk tæft. Det demokratiske sindelag og den samfølelse med småkårsfolk, som han giver udtryk for, virker ægte.

Tage Kaarsted

Årbog for dansk skolehistorie 1967.
(Selskabet for dansk Skolehistorie,
adr. amanuensis Ingrid Markussen,
Solbjergsvinget 3, Birkerød). 152 s.

Med denne årbog har en ny historisk årspublikation set dagens lys, og med årbogen præsenterer sig også for før-

ste gang det skolehistoriske selskab, som blev stiftet i november 1966.

Selskabet skal arbejde for at udbrede kendskabet til og interessen for skolehistorie og virke for forskning inden for dette område og for at indsamle og bevare skolehistoriske kilder. I selskabets love fastsættes det, at der skal være et vist arbejdsfællesskab med Institut for skolehistorie ved Danmarks Lærerhøjskole; egentlig hedder det Institut for dansk skolehistorie, ligesom foreningen og årbogen også har dansk med i navnet, skønt det ikke er nærliggende at se grunden til denne afgrænsning. Instituttet blev oprettet i 1965 og forestås af professor, dr. phil. Roar Skovmand; til instituttet er knyttet en amanuensis og en kandidatstipendiat. Af en beretning i årbogen fremgår, at man på instituttet særligt er beskæftiget med en undersøgelse af landsbyskolens historie i perioden ca. 1880–1910, som skal ses »nedefra, ikke fra myndighedernes eller lovgivningens side, men i dens funktion i landsbysamfundene«.

Netop vigtigheden af at søge sikret kildematerialet til den forsvindende landsbyskoles historie er understreget i Roar Skovmands indledende artikel i årbogen: Skolehistorien – et forsømt område. Artiklen peger også meget rigtigt på det nødvendige i, at man tillige sætter ind på at bevare arkivalier fra den frie skole og fra de mange private realskoler. I sin optakt går Roar Skovmand tillige ind på, at studiet af skolens historie i det hele taget har været forsømt. Det er der selvfølgelig også mange andre sider af historien, der er; men nu vil der uden tvivl komme en vældig stimulans for skolehistorien gennem selskabet, instituttet og årsskriftet.

I den første årbog er en del af stof-fet på kanten af det skolehistoriske.

Der tænkes her på nogle artikler om forskellige sider af Grundtvigs pædagogiske tanker, som naturligvis vil høre hjemme her, men som på den anden side næppe giver det, som man særligt vil have frem. Mere i overensstemmelse med programmet virker en afhandling af adjunkt Vagn Skovgaard-Petersen om »Den politiske drøftelse af forbindelsen mellem almueskolen og den lærde skole« frem til 1903-loven.

Årbogen slutter med anmeldelser af de senere års litteratur samt en bibliografi over skolehistorie fra 1966, en rubrik, som tilsyneladende er tænkt fortsat i de kommende år. Forhåbentlig vil både forfattere og abonnenter slutte op om årbogen.

Vagn Dybdahl

Auktionsprotokol over Søren Kierkegaards bogsamling. Udgivet af H. P. Rohde. With English Text. (Det kongelige Bibliotek, 1967). LXXXII + 184 s.

En bogsamling kan sige meget om sin ejer. Dette gælder måske ikke mindst, når denne er en så særpræget personlighed som Søren Kierkegaard. Derfor er det af værdi, at Det kongelige Bibliotek nu ved forfatteren, cand. mag. H. P. Rohde har udgivet protokollen fra auktionen 8.-10. april 1856 over Kierkegaards efterladte bogsamling. Udgaven indledes med en vægtig afhandling om Kierkegaard som bogsamler, med skildring af hans måde at omgås bøger på, hans sans for bøger, hans forhold til tidens bogbindere.

Da protokollen med to tillæg blot omfatter ca. 2800 titler, synes det klart, at den kun repræsenterer en ribbet bogsamling. Det er da også

lykkedes Rohde på grundlag af boghandlerregninger m. m. at opstille en liste over yderligere godt 100 bøger, som Kierkegaard må have ejet. Som nøgle til det hele tjener tre registre, over forfattere, udgivere og anonyme titler, købere og ejere m. m.

Når Rohde i sin afhandling bestemmer Kierkegaard som den måske største bibliofil blandt danske forfattere (s. XLVI), bør man måske minde om en af Kierkegaards samtidige: Johan Ludvig Heiberg. Som bogæstetiker står han med sin forfinede smag næppe tilbage for nogen.

Ole Degn

Torben Topsøe-Jensen: Ad Hjulspor og Landeveje. (Hasselbach, 1966). 275 s.

Torben Topsøe-Jensen, der er auditor i Ministeriet for offentlige Arbejder, har tidligere i kronikker og tidskriftartikler beskæftiget sig med vej- og færdselshistoriske emner. Han var medarbejder ved Turistforeningens årbog 1964, »Danske Veje«, og i Hørsholms Egnsmuseums årbog 1964 har han skrevet om »Kongevejen fra Usserød nord for Hirschholm til Helsingør«. Hans nye bog, den første samlede fremstilling af de danske vejes historie fra oldtiden til ca. 1900, påkalder i både titel og form naturligt Hugo Matthiessens navn. I mange henseender slutter den sig også nært til Matthiessens arbejder, selv om forfatteren ikke i så høj grad som denne bygger på primært materiale. Til gengæld har der været fuldt op af trykte kilder at øse af, og det er imponerende i det udmærkede noteparat at konstatere, hvor vidt Topsøe-Jensen har været omkring for at